

ACC. N:R M. 14437: 1-18.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Edvard Anderson, Lunnarp*
Härad: *Ingelstad* Berättare: *olika personer; se uppt. bla-*
Socken: *Kvinnerstad* Berättarens yrke: *dens baksida!*
Uppteckningsår: *1958* Född år i

Religiösa inslag i heminveckningen. s. 1-18. LU F 106.

Skriv endast på denna sida.

Religiösa iordog i heminredningen.

Överhug och öfverhugst blev det modent
 att pryda kamraren eller stuan med
 broderade väggbonader. Så var dyddt på
 vitt linne eller vitt bomullstyg. Öflast
 var en religiöst tänkespråk broderat med
 d.k. klump säue, eller i enkla färg stjätk-
 stygn, i blått eller grönt. Huru den var
 inkomad med en broderad blomkanka
 afte i grönt och rött, och bonader var kantad
 med Rulot tyg i någondera av broderits
 färg. Huru höja med var det i mer välsi-
 tterade hem Rika förskan, där man hade
 kamraren eller val och där man hade väg-
 garna Tapetsrade. Så omöngan fick även
 "kusan" och arbeten bättre bestäder och hade
 mig till med Rika lyx gav i sedan vägg-

prydnad i kyrkan. Den dag av bröder i kul-
minerade ankning, år 1910 för år år 1915-
avtoga avtåren. I våra dagar ser man sällan
en sådan bonad pryda någon vägg. Undantag
finns. En för i 70-årsåldern här i Hver-
stad har i sin minde ännu tre eller fyra stycken
vädarna på väggarna. Han och hans hustru har
tidigare haft en mindre lantbruk i Ham-
merkögs församling. Vädan "religiös"
bonaden var i sin något särskild. Tecken
på att han varit religiös. De fanns,
just på bruket stod i sin flod, i nästan
varje hem. I dessa trakter, eller nästan
för samhället, har det knappast funnits
eller finns, några frivilliga värför några
jämförelser mellan vädan och de stats-
kyrkliga i fråga om prydnad. De kan göras.
Någon exempel på bonaden jag nämns:

"Gaidaycu ai fo'bi, nongondaycu he ni an-
ne si sui mu : doq h'alpe Kemu."

broderad med blåa gåen på vit linnen och
buntad med blåa tyg. Fäns: vit linnen-
kanten: Kvinstad.

" Gud, du kärlekens " samt " Bed oss, arbete " var två vauliga denier " Bed för din präda " samt " Ringa verk av kärlek, ringa kärleks-ord till du himmelrike Skapa oss vår jord. " Bräntaren antalar att hon och hennes sysskon fick var sin bonad, av sin mor. Den var ritad i en knödrupaffär på gamla likhauk som man delat i länksliga stycken. Det stod: " Gör hemmet sådant att en gång när tiden blivit stor vad färsart hon i livet sett var hemmet för och mor " De många bonaderna fanns länkspråk utän religiöst innehåll såsom: " Lägga kärp och häu "

Uttryck med bilder av Kristus, Jungfru
 Maria och bilder av Jesu liv och verksam-
 het förekom mycket i allmänheten i
 slutet av 1800-talet och i början på 1900-
 århundradet. Nu ser man dem knappt i nå-
 got hem. Sedan i vid sekelskiftet bröjades
 de religiösa och prydnaderna ^{allmänheten} och fanns kvar en-
 dast i mera religiösa hem. Dessa tavlor jämte
 Kristusbilder i gips var mera än bonader
 uttryck för en religiös hem. Dessa prydnader
 köptes ofta på marknader eller av kringro-
 vandet för säljare. Hos en familj här i försam-
 lingen fanns bl. a. två fina gamla tavlor. Den
 ena beordrade på stamelsvår med silver-
 och guldtråd samt rött och grönt garn.
 Den andra tavlan fanns en applikation
 föreställande en kors resp. en ängel och
 ligger i guld, vitt och grönt material i

Ena målet var att få något slags var-
sler på affinen.

Skyldsängeln var en vacker malin på Tors-
fotografen och för samlingens kyrka med en
nack präst som under årens lopp verkade i
för samlingen var också ofta förkannande som pryd-
nad på kammarens vägg. (I den sammankom-
mande kyrkan hade följande berättelse: I vår
gamla för samling hade man vid skolshipt
kammarat samman ett vidant foto av kyrkan
och några präster. Men även ^{vidare} folk och i för samlingen
kammar med bland prästerna. Kyrkans mest
skulle gå runt i gårdarna och ta upp beställ-
ning på Tors. Men gillade inte att läsa
kammar med bland de höga prinsen som prä-
sterna, och tyckte personligen inte att läsa
ifråga och inte ha honom väck från sin
"franskyltna" plats. Uppdragsgivaren tyckte dock

ai det inte fanns stora skäl att stycka honom.
 "Han var varit lämnad här i många år och fin
 och trevlig ser han ju ut." Lörd matvagnen.
 "Om han så va fagra som en Guds ängel" så
 väck ska han" ~~han~~ vaktmästaren, "ljöst gå
 inte jag ansking och säljer dom. Det väck
 kom han) - Fotografi av sin Konfirmations-
 präst. Tyckti man också att att pryda hemmets
 väggar med. Ibland vallfärdade man till
 andra kyrkor för att få lösa en präst som
 man särskilt uppskattade, och hans fotografi
 skaffade man i så fall, och hängde på väggen.
 I många hem fanns en familjelibell
 där man bl. a. antecknade barnens födsel
 och namn och även andra viktiga familjere-
 drar. I de gamla Hous-hus gäster
 i Kvenstad fanns en sådan libell vilken
 ägts av förra ägaren och där hans födsel

anteknat följande:

"Den Bibelska Tillsättningen"

Nils Hansson n: 6 Nara Svarestad

Han är köpt år 1854

Den 15 november

Han har kostat

5 Riksdaler 10 B Banco

och Yftad

På andra sidan står:

"Nils Hansson är född år 1814 den 5 septem-
ber och uppfödd i min husfru Kier-
stina är född år 1828 den 7 november.

Söster Karna född den 30 januari 1847

Det var en lördag.

klockan 10 på dagen.

Söster Karna född den 23 juni 1849

Det var en lördag klockan 7 på eftermiddagen.

ACC. N:R M. 14437:9.

Sætte Brangta född den 30 oktober 1851

den var en torsdag kloden 11 om qvällen

Sætte Longa född den 27 oktober 1853

den var en torsdag kloden 7 om morgonen.

Ponen Krans född den 9 September 1856

den var en tisdag kloden 6 om morgonen

Son Nils född den 26 mars 1859

den var en lördag kloden 8 om qvällen/
dog den 6 april samma år!

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N. R. M. 14437:10.

~~utskottet~~ följande: På försämringsbladet står tryckt:

Biblia

Det är

en

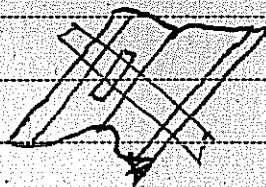
Helga skrift

På Svenska

Med Stora Ryska - Bibelen

Så samt Summan för ordningen

hvar månad, Register, Biblisk Tideräkning m.m.
jämförd och öfversatt i Tyska

Örebro

N. M. Lindes Boktryckeri 1849

1849

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I: annan samman bibel stä tryckt
Biblia 1794

Tryckt och upplagd av
Samuel Norberg

Kungl. Gymnasie Boktrycker.

För i: tryckt på försämskloset i:
nande Kaus- förs bibeln.

Följande stä antecknat:

" Per Jönsson	Kjerstina Anders Haller är"
är född den 19 aug.	född den 30 oktober
år 1813 Waustad.	år 1813 Ry.

"Jag önskar att rän läsa denna bok att
fäla och fösta och i min h:äla b:äa
ej rika d:ärfra: att jag med värdighet
me: min babbat helig läsa och".....
(resten oläsligt)

Dessa biblar äro äfven ofta från far till son.
 De köptes merendels vid Konfirmationen de
 präster anberöfde inköpet. Ibland kunde
 det hända att man gifte köpte av någon
 kolportör. Ur Rindölske man bl. a. julöverskriften
 I minns beignen hem hade man en liten bok-
 hylla som stödde på väggen och där hade man
 sin bibel och psalmbok, psaltter och ande, an-
 dachtsböcker. I enklare hem hade dessa böcker
 sin plats på tavletten / en liten hönhylla med
 skåp vilken fanns i nästan varje stuga.

Jag har inte hört sägas att man haft nå-
 got alltså ordnat i hemmen här. Man hade ibland
 bandar i kammart vilket ännu förkommer.
 De ordnar man en s. k. dopaltare. Man lägger
 en fin duk på ett i vitbroderi på en tämplig
 bord, tar fram de finaste skålen, best av
 silver, pryder med blommor och tända ljus.

ACC. N:R M. 14437:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vigsel i kummen församling gästs ofta förr,
men nästan aldrig numera. Då hade man fina
brudpallar ofta broderade i fint korsstygn, arbeta
eller sydda blåsmotiv i schackisän i naturliga
blåfärgen, broderat med silke ofta på röd sammet.
En annan berättelse antalar att kummen fört
hade två gästa stora brudpallar klädda med
grönt kläde broderat i flera färger. En lik-
dan brudmatta i samma material och samma
blåsmotiv höjde till. Senare utstyrelse var
sydd av en gammal broder, blisbet Vraner
Gövedals. Nu man hade något särskilt altare
kan berättarna inte minnas att de löst något
av men till för givet att man liksom vid
bärande hade något lämpligt bord på vilket
man lög av vit duk med flätat trä.

Upplysning om detta ämne kan ges av den intresserade.

Blommor med bibeliska namn hade man för.
 Måe var ^{en} mycket allmän krusväxt. Kristi-
 korsblommor eller Persians blommor var en
 stängväxt som också föckade. ^{Det var en man.} Det fanns
 här berättelser om blommor som kallas "Kors
 stentavlor", en grön bladväxt med mörkare
 och angulära, avsnitt 4 & 6 på varje blad.

I början så var det mycket med pel-
 mer som krusväxter, men nu det hade någon
 särskild iordhåll hade ingen av de tillfrågade
 hört.

Bruket med bibelkransar var o.k. manna
 har man inte heller hört. antas

Att odla juckrullor är en senare färd-
 else här. Det är ju o äta på vadan och böi
 jare. Allt har man istället för krullor en
 kyrka, upplöst med el-lys. Träd o. buskar runt
 templet och människor som vandrar dit. De jul-

ACC. N.º M. 14437/15

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Krubbor och kyrkor jag nu har varit placerade
 på en lät bod på en barmen har kommit
 nästa till en ädla och ställa med figurerna
 där. Verkstättningar och i någon mån julskylt-
 ningar har varit inspirationsskäl för flera
 prydningar. Sedan med adventstjärnor började
 för att framtiden är tillräckligt, men har nu
 börjat bli avskrämt. ~~igen~~ de längdes upp till
 första adventsveckorna och fick många bra
 till slut. Affärsmännen har på och var
 de första som införde bruket i samband
 med sin julskyltning. och ^{af} hälsningar var nä-
 mest från städerna.

Nu tänkte adventsljus är nu mycket vanlig
 och en bruk som fortfarande råder i sin. Det
 är något ädla är sedan med adventstjärnor
 som har. antalar är som för 10 år sedan hade
 plats hos en präst i en gård för dansning

(Lund, 1874)

Sedan de hade man i den prästgårdens början
 tända adventoljus. Högst som alla brukar nu
 på 40-talet. Dock började det inte i prästgår-
 den. Vår dåvarande kyrkostyrelse led. dr. Fredrik
 Wallgren var i egen vän av gismässor
 och liturgisk ståt i form av mässkeudor o. d.
 Han ansåg att denna yttre glans ledade åt
 katolicismen... "och ^{min} försäk-
 ring var det en gång i tiden".
 Sedan han själv upptäckte det i en dikt.
 Så småningom fanns det en församling som tyckte
 sådant och förmodligen var han bland de
 första, som använde bruket. Kyrkan dr. Wall-
 grens bortgång 1835 kom det yngre präster och
 när kyrkl. ungdomskoln på 40-talet skapade
 4 gismässor till kyrkan började man där tända
 adventoljus.

Juldygnaderna stod det fyllt i både tända
lyns i varje hus. Så gaudade man hela fami-
ljen till julattän och det var en slämnings-
full syn med alla stora upplysta fäster.

I de gamla besedgärdarna med de långa låga
långarna fanns det många fäster, ända
till hösten på kunde man häkna till.

Behöfvande familjebiblar antalas beakt.
än hade för i sin bebet uttryckat hur
många gånger han läst igenom denna. Det
var inte gånge. I en gammal predikobok till
föreläggarna varje söndag mässan och barnen fick lyssna
de fick av sin mor var sin "Johann Anders and-
liga skänkare" med betraktelser för varje
dag i året över åtskilliga språk ur Davids
psalmer. I det bekräftade hade man en litet
lekstips som hängde på väggen. Det var för en
med två a tus hylor och glöddar. Här för-

ACC. NR M. 14437:18.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

varade man bibel och andaktsböcker. Kom annan
besättare talat om att det i husets rum fanns
en litet skåp inmurat i väggen där man
hade sina andaktsböcker, bl. a. en stor predika-
bok ^{en liten} för äldre och yngre söndag läst för familjen.
I detta skåp fanns också sparbanksböckerna.